

Сақтандыру резервтерін қалыптастыруға, есептеу әдістемесіне және олардың құрылымына қойылатын талаптарды бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 6 мамырдағы № 76 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылы 20 маусымда № 9529 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 31 қаңтардағы № 13 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 31.01.2019 № 13 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

"Сақтандыру қызметі туралы" 2000 жылғы 18 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Сақтандыру резервтерін қалыптастыруға, есептеу әдістемесіне және олардың құрылымына қойылатын талаптар (бұдан әрі – Талаптар) бекітілсін.

2. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары Талаптардың 1 және 2-қосымшаларына сәйкес тоқсан сайынғы ақпаратты Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне ұсынады.

Ақпарат ұсынылатын деректердің түзетілмеуін қамтамасыз ететін электрондық тасымалдағышта Microsoft Office Excel форматында есепті тоқсаннан кейінгі айдың оныншы күнінен кешіктірілмей ұсынылады.

3. Мыналардың:

1) Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының "Сақтандыру резервтерін қалыптастыруға, есептеу әдістемесіне және олардың құрылымына қойылатын талаптарды, сақтандыру резервтері жөніндегі есептілікті беру нысандарын және мерзімін бекіту туралы" 2010 жылғы 30 сәуірдегі № 61 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6293 тіркелген);

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Сақтандыру резервтерін құру қағидаларын бекіту туралы" 2013 жылғы 25 ақпандағы № 75

қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8669 тіркелген, 2013 жылғы 27 қыркүйекте "Заң газеті" газетінде № 146 (2347) жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

4. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Төраға

Қ. Келімбетов

Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі Басқармасының
2014 жылғы 6 мамырдағы
№ 76 қаулысымен
бекітілген

Сақтандыру резервтерін қалыптастыруға, есептеу әдістемесіне олардың құрылымына қойылатын талаптар

Осы Сақтандыру резервтерін қалыптастыруға, есептеу әдістемесіне және олардың құрылымына қойылатын талаптар (бұдан әрі – Талаптар) "Сақтандыру қызметі туралы" 2000 жылғы 18 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес әзірленді және "жалпы сақтандыру" саласының және "өмірді сақтандыру" саласының міндетті және ерікті сақтандыру сыныптары бойынша сақтандыру резервтерін қалыптастыруға, есептеу әдістемесіне және олардың құрылымына қойылатын талаптарды белгілейді.

1. Жалпы ережелер

1. Талаптардың мақсаттары үшін мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) актуарлық әдістер – сақтандыру резервтерін есептеген кезде актуарий пайдаланатын есептеудің экономикалық-математикалық әдістері;

2) еңбек сіңірілмеген сақтандыру сыйлықақысы – сақтандыру сыйлықақысының сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сақтандыруды қорғау қолданылуының есептеу күнінен кейінгі кезеңіне қатысты бөлігі;

3) есептеу күні – сақтандыру резервтері есептелетін күн;

4) индекстеу мөлшерлемесі – сақтандыру төлемінің мөлшерін жоғарылататын мөлшерлеме;

5) келтірілген күтілетін құны – сақтандыру сыйлықақыларының (сақтандыру жарналарының) не сақтандыру төлемдерінің, не шығыстардың пайыздық мөлшерлемесі және сақтандыру сыйлықақысының (жарналарының) есептелу күні мен түсу күні не сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша өлім, мүгедектік, науқас болу ықтималдығы және солардың негізінде есептелген еркек

және (немесе) әйел жынысты адамдардың болашақ өмір сүру ұзақтығымен байланысты шамалар қамтылатын кестелер (бұдан әрі – өлім-жітім, науқастық, мүгедектік кестелері) пайдаланыла отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыру күні арасындағы уақыт кезеңі ескеріле отырып есептелген (дисконтталған) күтілетін (ықтимал) құны;

б) келтірілген шығындар – есеп беру күнінде сақтандыру ұйымының жүзеге асырылған төлемдерінің және реттелмеген шығындарының сомасы;

7) нетто-сыйлықақы (бөліп төлеу кезіндегі нетто-жарналар) – актуарий актуарлық әдістер негізінде бағалаған, сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы өзінің тек қана сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының өзге шығыстарын жабу ескерілмей сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша міндеттемелерді қабылдағаны үшін төленуге тиіс ақша сомасы;

8) резервтік базис – өмірді сақтандыру және аннуитеттік сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру резервтерінің шамасына әсер ететін параметрлер мәндерінің жиынтығы;

9) реттелмеген шығын – сақтандыру (қайта сақтандыру) шартына сәйкес сақтандыру төлемі жүзеге асырылмаған немесе толық көлемде жүзеге асырылмаған сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымына сақтандыру төлемін жүзеге асыру бойынша мәлімделген талап;

10) сақтандыру резервтерін құру шығыстары – есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру резервтерінің сомасын ұлғайту;

11) сақтандыру резервтерінде қайта сақтандырушының үлесін құру кірістері – есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру резервтеріндегі қайта сақтандырушының үлесін ұлғайту;

12) сақтандыру резервтеріндегі қайта сақтандырушының үлесі – есептеу күніндегі қайта сақтандырушының сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша міндеттемелерінің бөлігі;

13) сақтандыру резервтеріндегі қайта сақтандырушының үлесін төмендетуден болған шығыстар – есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру резервтеріндегі қайта сақтандырушының үлесін азайту;

14) сақтандыру резервтерінің мөлшерін төмендетуден түскен кірістер – есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру резервтерінің сомасын төмендету;

15) сақтандыру сыйлықақысы – бухгалтерлік есепте кіріс ретінде танылған сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы;

16) таза сақтандыру сыйлықақысы – қайта сақтандырушының үлесі ескерілмеген сақтандыру сыйлықақысы;

17) тарифтік базис – өмірді сақтандыру және аннуитеттік сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру тарифтерінің шамасына әсер ететін параметрлер мәндерінің жиынтығы.

2. Сақтандыру резервтерін есептеу үшін қажетті ақпаратқа қойылатын талаптар

2. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтандыру резервтерін сақтандыру резервінің түріне қарай әрбір сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша, әрбір мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша және әрбір сақтандыру сыныбы бойынша жеке-жеке қалыптастырады. Сақтандыру резервтерін есептеу кейінгі тәуекелдерді қайта сақтандыруға қарамастан, барлық жасалған сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы қабылдайтын міндеттемелер көлемі ескеріле отырып жүргізіледі.

3. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтандыру резервтерін есептеуді мыналарда:

1) Талаптардың 1-қосымшасының 1-нысаны бойынша қолданыстағы сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарын және қайта сақтандыруға берілген шарттарды есепке алу журналында;

2) Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысаны бойынша реттелмеген шығындарды есепке алу журналында;

3) Талаптардың 1-қосымшасының 3-нысаны бойынша төлемдерді есепке алу журналында;

4) Талаптардың 1-қосымшасының 4-нысаны бойынша қолданыстағы сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарын және "өмірді сақтандыру" саласында сақтандыру қызметін жүзеге асыратын сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары қайта сақтандыруға берген шарттарды есепке алу журналында;

5) Талаптардың 1-қосымшасының 5-нысаны бойынша зейнетақы аннуитетінің және аннуитеттік сақтандырудың өзге де түрлерінің қолданыстағы шарттарын есепке алу журналында;

6) Талаптардың 1-қосымшасының 6-нысаны бойынша "Қызметкер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы" 2005 жылғы 7 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Қызметкерді жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы заң) сәйкес жасалған қолданыстағы аннуитет шарттарын есепке алу журналында;

7) Талаптардың 1-қосымшасының 7-нысаны бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарын және олардың соңғы 12 ай ішінде күшіне енген қосымша келісімдерін есепке алу журналында;

8) Талаптардың 1-қосымшасының 8-нысаны бойынша қолданыстағы сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарына қосымша келісімдерді және қайта сақтандыруға берілген шарттарды есепке алу журналында;

9) Талаптардың 1-қосымшасының 9-нысаны бойынша зейнетақы аннуитетінің және аннуитеттік сақтандырудың өзге де түрлерінің шарттарына қосымша келісімдерді есепке алу журналында;

10) Талаптардың 1-қосымшасының 10-нысаны бойынша Қызметкерді жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы заңға сәйкес жасалған аннуитет шартына қосымша келісімдерді есепке алу журналында қамтылатын ақпарат негізінде жүзеге асырады.

Журналдар электрондық түрде жүргізіледі.

Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне (бұдан әрі – уәкілетті орган):

Талаптардың 1-қосымшасына сәйкес журналдарды;

Талаптардың 2-қосымшасының 1-нысаны бойынша орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резервін инфляцияға түзетусіз тізбекті баспалдақ әдісімен есептеуге арналған деректерді;

Талаптардың 2-қосымшасының 2-нысаны бойынша орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резервін инфляцияға түзетумен тізбекті баспалдақ әдісімен есептеуге арналған деректерді;

Талаптардың 2-қосымшасының 3-нысаны бойынша орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резервін Борнхьюттер-Фергюсон (Bornhuetter-Ferguson) әдісімен есептеуге арналған деректерді;

Талаптардың 2-қосымшасының 4-нысаны бойынша орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резервін Мак әдісімен есептеуге арналған деректерді ұсынады.

3. Сақтандыру резервтерінің құрылымы

4. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының қалыптастыруы міндетті сақтандыру резервтері мыналарды қамтиды:

1) еңбек сіңірілмеген сыйлықақылар резерві (бұдан әрі – ЕСР) – есептеу күнінен кейінгі сақтандыру қорғаудың қолданылуы кезеңіне қатысты, келесі есепті кезеңдерде туындауы мүмкін төлемдерді қамтамасыз ету жөніндегі

міндеттемелерді орындауға арналған сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сақтандыру сыйлықақының (жарналарының) бөлігі (еңбек сіңірілмеген сыйлықақы);

2) орын алмаған шығындар резерві (бұдан әрі – ОАШР) – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының есептеу күні орын алмаған, бірақ келешекте сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты қолданыста болу кезеңінде болуы мүмкін сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемелері;

3) шығындар резервтері:

орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резерві (бұдан әрі – ОМШР) – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының есепті кезеңде немесе оның алдындағы кезеңдерде орын алған, басталуы фактісі туралы заңда немесе шартта белгіленген тәртіппен сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымымен есепті кезеңде немесе оның алдындағы кезеңдерде мәлімделмеген сақтандыру жағдайларына байланысты туындаған шығындарды реттеу бойынша шығыстарды қоса алғандағы сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемелерінің бағалауы болып табылады;

мәлімделген, бірақ реттелмеген шығындар резерві (бұдан әрі – МРШР) – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының есеп беру күніне шығындарды реттеуге шығыстарды қоса алғандағы сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша орындалмаған немесе толық орындалмаған міндеттемелерінің бағалауы болып табылады. Сақтандыру шығындарын реттеу шығыстары – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымына, сақтандыру жағдайларына байланысты туындаған, сақтанушының мүліктік мүдделеріне келтірілген залалдың (зиянның) мөлшерін бағалауға және төмендетуге байланысты сараптамалық, консультациялық және өзге қызмет көрсетулерді төлеу үшін қажетті ақша қаражатының сомасы.

5. Сақтандыру шарты бойынша ЕСР, ОАШР, МРШР есептеу кезінде және сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР есептеу кезінде теріс мәнді сақтандыру резервтерінің қорытынды мәні нольге айналады.

4. "Жалпы сақтандыру" саласы

6. ЕСР есептеу әрбір сақтандыру шарты бойынша жеке жүргізіледі.

7. ЕСР шамасын есептеу үшін пропорция әдісі қолданылады.

8. Пропорция әдісі бойынша ЕСР әрбір шарт бойынша есептелген еңбек сіңірілмеген сыйлықақыларды қосу арқылы анықталады.

Пропорция әдісімен еңбек сіңірілмеген сыйлықақы әрбір шарт бойынша есепті күні сақтандыру қорғаудың аяқталмаған қолданылу мерзімінің (күнмен) сақтандыру сыйлықақы бухгалтерлік есепте сақтандыру қорғаудың қолданылуы

соңына дейін кіріс ретінде танылған күннен бастап сақтандыру қорғаудың қолданылу мерзімі (күнмен) қатынасына шарт бойынша сақтандыру сыйлықақының көбейтіндісі ретінде анықталады:

$$ЕСР = СС \times \left(\frac{T1-T2}{T1} \right)$$

мұнда:

СС – сақтандыру сыйлықақысы;

T1 – сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша сақтандыру сыйлықақы бухгалтерлік есепте сақтандыру қорғаудың қолданылуы соңына дейін кіріс ретінде танылған күннен бастап сақтандыру қорғау қолданылатын күндер саны;

T2 – сақтандыру сыйлықақы бухгалтерлік есепте есептеу күнге дейін (қоса алғанда) кіріс ретінде танылған күннен бастап сақтандыру қорғаудың қолданылуы аяқталған күндер саны.

9. ОМШР есептеу әрбір сақтандыру сыныбы бойынша жеке жасалады. ОМШР жалпы шамасы барлық сақтандыру сыныптары бойынша есептелген ОМШР қосу арқылы анықталады.

10. ОМШР есептеу мынадай актуарлық әдістермен (төлемдер не келтірілген шығындар негізінде үшбұрыштар әдістері) жүзеге асырылады:

1) тізбекті баспалдақ әдісі бойынша инфляцияға түзетумен және инфляцияға түзетусіз.

Тізбекті баспалдақ әдісі – есепті кезеңде немесе есепті кезең алдыңғы кезеңдерде болған сақтандыру жағдайлар бойынша сақтандырушының сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру бойынша міндеттемелерді бөлу әдісі.

Тізбекті баспалдақ әдісіндегі сақтандырушының міндеттемелерін бөлу сақтандыру ұйымының төлемдерімен (төленген шығындарымен) немесе келтірілген шығындарымен жасалынады.

Инфляцияға түзетумен тізбекті баспалдақ әдісіндегі төлемдер (төленген шығындар) немесе келтірілген шығындар инфляция көрсеткішіне ұлғаяды;

2) Борнхьюттера-Фергюсон (Bornhuetter-Ferguson) әдісі.

Борнхьюттера-Фергюсон әдісі төлемдермен (төленген шығындармен) немесе келтірілген шығындармен және келешектегі шығындардың күтілетін шамасын анықтау арқылы есептелетін тізбекті баспалдақ әдісімен негізделеді.

Келешектегі шығындардың күтілетін шамасы еңбек сіңірілген сыйлықақының және қайта сақтандырушының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13052 тіркелген "Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының шығындылықты (шығындылық коэффициенті,

шығындар коэффициенті, аралас коэффициент) сипаттайтын коэффициенттерін есептеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2015 жылғы 19 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес айқындалатын үлесі ескерілген шығындылықты сипаттайтын коэффициентінің көбейтіндісіне тең;

3) Мак әдісі.

Мак әдісі сақтандыру ұйымының төлемдерімен (төленген шығындарымен) немесе келтірілген шығындарымен есептелетін баспалдақ әдісімен негізделеді, бұл ретте келешектегі шығындардың күтілетін шамасы Талаптардың 2-қосымшасының 4-нысанына сәйкес сызықтық регрессия негізінде айқындалады.

Осындай әдіс қызметкер еңбек (қызмет) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР есептеу үшін қолданылады.

Қызметкер еңбек (қызмет) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР Мак әдісімен есептеу мүмкін болмаса, ОМШР Талаптардың 16-тармағының талаптарын ескере отырып, 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген әдістермен есептеледі.

Егер есепті күні ОМШР мәні алдыңғы есепті күнмен салыстырғанда 30%-ға астам төмендеуі болжанса, ОМШР есептеу үшін ОМШР ең үлкен мөлшерін көздейтін актуарлық әдіс қолданылады.

Актуарий шығындардың даму факторларын теңестіру мақсатында ОМШР үшбұрыш әдістерімен есептеу кезінде ірі шығындарды түзетуді жүргізеді.

Ескерту. 10-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.05.2016 № 127 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

11. Актуарий Талаптардың 10-тармағында көзделген актуарлық есептеу әдістерінің негізінде ОМШР мөлшерін анықтау туралы шешім қабылдайды.

12. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының сақтандыру сыныбы бойынша қызметін үш жылдан кем жүзеге асырған не Талаптардың 10-тармағында көрсетілген әдістермен ОМШР есептеу үшін деректер жеткіліксіз болған жағдайда, ОМШР есептеу күнінің алдындағы соңғы он екі айда күшіне енген сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақы сомасының 5 (бес) пайызынан кем емес болады.

13. ОМШР Талаптардың 10-тармағында көрсетілген әдістер бойынша есептелгенде, актуарий, ОМШР мөлшерін есептеудің таңдаған әдісі туралы негіздемені ұсынады. ОМШР Талаптардың 12-тармағына сәйкес есептелген жағдайда актуарий ОМШР есептеу үшін деректердің жеткіліксіздігі туралы негіздемені ұсынады.

14. Уәкілетті орган Талаптардың 13-тармағында көрсетілген негіздемелерді тоқсан сайын, есепті тоқсаннан кейінгі айдың оныншы жұмыс күнінен кешіктірмей ұсынады.

15. Ипотекалық сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР шамасы сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша есептеу күнінің алдындағы соңғы он екі айда есептелген сақтандыру сыйлықақының 60 (алпыс) пайызынан кем емес болады.

16. Актуарий сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының пайда алушының еңбекке жарамдылығы дәрежесінің ұзартылуын қайта куәландыруға және (немесе) жоғалтуға, денсаулығының нашарлауына байланысты міндеттемелерінің сомасына ОМШР-дың ұлғаюын жүзеге асырады.

Актуарий мынадай себептер бойынша:

еңбекке жарамдылығын жоғалтқан адамдардың өмір сүруінің күтілетін ұзақтығының төмендеуі;

еңбекке жарамдылығын жоғалтқан адамдардың кәсіби ауруларының болмауы ;

өндірістік орта факторларының зияндылығы мен қауіптілігі көрсеткіштері бойынша еңбекке жарамдылығын жоғалтқан адамдардың еңбек жағдайларының жақсаруы;

еңбекке жарамдылығын жоғалтқан адамдар орындайтын жұмыс көлемінің, оның күрделілігі мен қиындығының азаюы;

еңбекке жарамдылығын жоғалту дәрежесі қайта куәландырылғаннан кейін төмендеуі бойынша еңбекке жарамдылығын жоғалту ұзақтығының төмендеу мүмкіндігіне негіздеме болған жағдайда пайда алушының еңбекке жарамдылығы дәрежесін қайта куәландыруға және (немесе) ұзартуға, денсаулығының нашарлауына байланысты міндеттемелерінің ұлғаю сомасын төмендетеді.

Актуарий талаптардың 14-тармағына сәйкес уәкілетті органға пайда алушының еңбекке жарамдылығы дәрежесін қайта куәландыруға және (немесе) ұзартуға, денсаулығының нашарлауына байланысты сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының міндеттемелері бойынша негіздемені ұсынады.

Актуарий Талаптарға сәйкес ОМШР Мак әдісімен есептеген жағдайда пайда алушының еңбекке жарамдылығы дәрежесін қайта куәландыруға және (немесе) ұзартуға, денсаулығының нашарлауына байланысты сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының міндеттемелері бойынша ОМШР ұлғайтуды жүзеге асырмайды.

17. МРШР есеп жүргізу күні мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша жеке жүргізіледі. МРШР шамасы барлық мәлімделген, бірақ реттелмеген шығындар бойынша есептелген МРШР қосу арқылы анықталады.

18. МРШР:

1) сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтандыру жағдайы басталғаны туралы өтініш алған және төлемді жүзеге асыру туралы шешім қабылдаған кезде МРШР төлем мөлшерінде;

2) сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтандыру жағдайы басталғаны туралы өтініш алған және төлемді жүзеге асыру туралы шешім болмаған жағдайда мәлімделген және құжаттамалық расталған шығынның мөлшерінде қалыптастырылады. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымында шығынның мөлшері туралы жеткілікті ақпарат болмаған жағдайда МРШР сақтандыру төлемі үшін жеткілікті, бірақ сақтандыру жағдайларының осыған ұқсас тобы бойынша жасалған, төленген талаптардың орташа мәнінен кем емес қалыптастырылады.

19. МРШР сомасы мәлімделген талаптар бойынша сақтандыру төлемдерінің мөлшерін қарауға және реттеуге тікелей байланысты, актуариймен есептелетін болжанған шығыстар сомасына ұлғаяды.

20. Есеп беру күніне реттелмеген шығын сақтанушы өзіне кез келген қол жетімді тәсілмен не Қазақстан Республикасының міндетті сақтандыру түрлері туралы заңдарында және (немесе) шартта көзделген тәртіппен сақтандыру жағдайы басталғаны туралы хабарлаған сәттен бастап шығындарды есепке алу журналында тіркеледі.

21. МРШР есептелген шамасы сақтанушының (қайта сақтанушының) есептеу күніне сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымына сақтандыру сыйлықақыларын (сақтандыру жарналарын) төлеу бойынша берешегі сомасына кемітіледі.

22. Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы шығын жөнінде мәлімделген күннен бастап ол бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асырылған не сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім шығарған не сақтанушы ол бойынша сақтандыру төлем алудан жазбаша бас тартқан күнге дейін (қайсы күн ертерек басталуына орай) МРШР мөлшерін қалыптастырады.

5. "Өмірді сақтандыру" саласы

23. Сақтандыру қызметін "өмірді сақтандыру" саласында жүзеге асыратын сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының сақтандыру резервтерін есептеу актуарлық әдістер пайдаланып орындалады.

24. Сақтандыру қызметін "өмірді сақтандыру" саласында жүзеге асыратын сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының сақтандыру резервтерін есептеу сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтандырылушының қайтыс болуы тәуекелін жаппайтын жағдайда, сондай-ақ:

- 1) жинақтаушы емес өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру);
- 2) жинақтаушы өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру);

3) сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруды бастау мерзімдері есептеу күнінен кейін келетін аннуитет;

4) сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруды бастау мерзімдері есептеу күніне дейін келетін аннуитет шарттарының жеке түрлері бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының инвестициялық кірісінде сақтанушының қатысуымен өмірді сақтандыру шарттарын қоспағанда, актуариймен әрбір сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша жеке жүргізіледі.

25. Сақтандыру қызметін "өмірді сақтандыру" саласында жүзеге асыратын сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының жазатайым жағдайлардан сақтандыру сыныбы бойынша және ауырған жағдайдан сақтандыру сыныбы бойынша сақтандыру резервтерін есептеу актуариймен Талаптардың 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 және 22-тармақтарына сәйкес жүзеге асырылады.

26. Сақтандыру резервтерін есептеу сақтандыру шарттарының талаптарын ескере отырып, резервтік базис негізінде жүзеге асырылады.

27. Резервтік базис сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары талаптарының айырмашылығы ескеріліп, атап айтқанда сақтандыру жағдайларының тізбесіне, қолданылу мерзіміне, сақтандыру жарналарын төлеу тәртібі мен мерзіміне, сақтандыру төлемдерінің мерзіміне, сондай-ақ сақтандыруға қабылданатын тәуекел дәрежесіне объективті әсер ететін өзге факторларға қарай белгіленеді.

28. Резервтік базис мынадай параметрлерді қамтиды:

1) жылдық тиімді пайыздық мөлшерлеме;

2) сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы сақтандыру резервтерін есептеу үшін пайдаланатын өлім-жітім, науқастық, мүгедектік кестелері;

3) сақтандырушының сақтандыру шарттарын қамтамасыз ету бойынша болашақ шығыстардың (іс жүргізу бойынша болашақ шығыстардың) абсолюттік шамасы немесе үлесі, сондай-ақ сақтандыру сомасынан сақтандыру төлемдерін пайызбен жүзеге асыруға арналған шығыстар үлесі (бұдан әрі – шығыстар көрсеткіштері);

4) сақтандыру төлемдерін индекстеу мөлшерлемелері.

29. Резервтік базис параметрлерінің мәні резервтік базис тарифтік базиске қарағанда консервативті болып табылғандағы жағдайды қоспағанда, тарифтік базистің параметрлерінің мәнімен сәйкес келеді.

Мынадай резервтік базис тарифтік базиске қарағанда консервативті базис болып саналады:

резервтік базистің жылдық тиімді пайыздық мөлшерлемесі, тарифтік базистің жылдық тиімді пайыздық мөлшерлемесіне қарағанда кем;

резервтік базистің өмірді сақтандыру шарттары бойынша өлім-жітім, науқастық, мүгедектік кестесінің коэффициенттері тарифтік базистің барлық жас ерекшеліктері бойынша тиісті кестесінің коэффициенттерінен жоғары;

резервті базистің аннуитеттік сақтандыру шарттары бойынша өлім-жітім, науқастық, мүгедектік кестесінің коэффициенттері тарифтік базистің барлық жас ерекшеліктері бойынша тиісті кестесінің коэффициенттерінен төмен;

резервті базистің әкімшілік шығыстарының мөлшерлемесі тарифтік базистің тиісті мөлшерлемесінен асады;

резервті базистің индекстеу мөлшерлемесі тарифтік базистің индекстеу мөлшерлемесінен жоғары.

Осы тармақ мыналарға:

2011 жылғы 1 қаңтардан бастап жасалған зейнетақы аннуитеті шарттары бойынша және "Қызметкер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы" 2005 жылғы 7 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жасалған аннуитет шарттарына;

2015 жылғы 1 қаңтардан бастап "өмірді сақтандыру" саласының өзге шарттары қолданылады.

30. Қолданыстағы барлық шарттар бойынша сақтандыру резервтерін есептеген кезде актуарий:

1) егер сақтандыру валютасы шетел валютасы болып табылса 4 (төрт) пайыздан;

2) егер сақтандыру валютасы ұлттық валютасы болып табылса 6 (алты) пайыздан аспайтын жылдық тиімді пайыздық мөлшерлемесін пайдаланады.

31. Актуарий сақтандыру резервтерін есептеу кезінде егер сақтандыру (қайта сақтандыру) шартымен индекстеу көзделсе, индекстеу мөлшерлемесін пайдаланады.

Зейнетақы аннуитеті шарттары бойынша актуарий 5 (бес) пайыздан кем емес мөлшерде индекстеу мөлшерлемесін пайдаланады.

32. Өлім-жітім, науқастық, мүгедектік кестесін таңдау сақтандыру шарты бойынша сақтандыру тәуекелінің ерекшелігін ескере отырып, сақтандырылушының және (немесе) сақтанушының сипаттары негізінде жүргізіледі.

33. Резервтік базистің параметрлері әрбір параметр бойынша негіздемелер қоса беріле отырып, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 9718 тіркелген "Актуарлық қызметті жүзеге асыру, актуарлық қызметті жүзеге асыру құқығына лицензия беру, актуарийдің біліктілік емтиханын тапсыру, актуарийдің қызметін тексеру үшін тәуелсіз актуарийді тарту, тәуелсіз актуарийдің сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының штатында тұрған актуарий жүргізген есептеулердің шынайылығын тексеру нәтижелерін жіберу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 16 шілдедегі № 151 қаулысына сәйкес ұсынылатын актуарлық қорытындыда көрсетіледі.

Ескерту. 33-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.05.2016 № 127 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

34. Өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ОАШР есептеу күніне қолданыстағы барлық өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша орын алмаған шығындар резервтері сомасы ретінде есептеледі.

35. Жеке өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ОАШР мынадай шамалардың ең жоғарғы шамасына тең болады:

$$1) \text{ ОАШР } 1 = \text{ТКкк} + \text{ТМКкк} + \text{ОШКкк} - \text{СЖКкк},$$

мұнда:

ТКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) шартының талаптарына көзделген сақтандыру төлемдерінің келтірілген күтілетін құны;

ТМКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының сақтандыру төлемдерінің мөлшерін қараумен, реттеумен, анықтаумен тікелей байланысты шығыстардың келтірілген күтілетін құны;

ОШКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының іс жүргізумен байланысты операциялық шығыстардың келтірілген күтілетін құны;

СЖКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы есептеу күнінен кейін алуы тиіс сақтандыру жарналарының (бір жолғы төлеу кезінде – сақтандыру сыйлықақының) келтірілген күтілетін құны;

$$2) \text{ ОАШР } 2 = \text{ТКкк} - \text{СНЖКкк},$$

мұнда:

ТКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) шартының талаптарында тек сақтандыру жағдайы басталуына ғана көзделген сақтандыру төлемдерінің келтірілген күтілетін құны (сақтандыру шартында көзделген кезеңі өткен соң жүзеге асырылатын сақтандыру төлемі есептелмегенде);

СНЖКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы есептеу күнінен кейін, өзінің тек сақтандыру жағдайдың басталуына байланысты сақтандыру төлемдерін (сақтандыру шартында көзделген кезеңі өткен соң жүзеге асырылатын сақтандыру төлемі есептелмегенде) жүзеге асыру бойынша ғана міндеттемені қабылдағаны үшін алуы тиіс сақтандыру нетто-жарналарының (біржолғы төлеу кезде – нетто-сыйлықақылардың) келтірілген күтілетін құны.

36. Келтірілген күтілетін құнын есептеген кезде Талаптардың 28-тармағында көрсетілген резервтік базис параметрлері қолданылады.

37. Аннуитет шарттары бойынша ОАШР есептеу күніне барлық қолданыстағы аннуитет шарттары бойынша орын алмаған шығындар резервтерінің сомасы ретінде есептеледі.

38. Жеке аннуитет шарты бойынша ОАШР мынадай шамаға тең болады:

$$\text{ОАШР} = \text{ТКкк} + \text{ОШКкк} - \text{СЖКкк},$$

мұнда:

ТКкк – аннуитет шартының талаптарында көзделген сақтандыру төлемдерінің келтірілген күтілетін құны;

ОШКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының аннуитет шарты бойынша іс жүргізумен байланысты операциялық шығыстардың келтірілген күтілетін құны;

СЖКкк – сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы есептеу күнінен кейін алуы тиіс сақтандыру жарналарының (бір жолғы төлеген кезде – сақтандыру сыйлықақының) келтірілген күтілетін құны. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыруын бастау мерзімі есептеу күнінен бұрын басталған аннуитет шарты үшін СЖКкк нөлге тең болады.

39. Аннуитет шарттары бойынша жүйелі сақтандыру төлемдерінің мөлшері ұлғайған жағдайда ОАШР:

сақтандыру төлемдерін жүргізу кезеңінде Талаптардың 38-тармағына сәйкес анықталады. Сақтандыру төлемдерінің келтірілген күтілетін құнын есептеу сақтандыру төлемдері мөлшерінің ұлғаюын ескере отырып, жүргізіледі;

жинақтау кезеңінде мына шамалардың үлкені ретінде анықталады:

сақтандыру төлемдері өсімінің келтірілген күтілетін құны плюс Талаптардың 38-тармағына сәйкес белгіленген ОАШР (сақтандыру төлемдерінің мөлшері өсімісіз) мөлшері;

Талаптардың 38-тармағына сәйкес белгіленген (аннуитет шарты бойынша сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының қосымша кірістері есебінен сақтандыру төлемдері мөлшерінің ұлғаюы ескерілген) ОАШР мөлшері ретінде.

40. Келтірілген күтілетін құнын есептеген кезде осы Талаптардың 28-тармағында көрсетілген резервтік базис параметрлері қолданылады.

41. Актуарий өмірді жинақтаушы емес сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ОМШР Талаптардың 9-15-тармақтарына сәйкес есептейді.

42. Аннуитет шарттары бойынша, сондай-ақ өмірді жинақтаушы сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша ОМШР нөлге тең болады.

43. Актуарий өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша МРШР осы Талаптардың 17, 18, 19, 20, 21 және 22-тармақтарына сәйкес есептейді.

44. Аннуитет шарттары бойынша МРШР нөлге тең болады.

6. Сақтандыру резервтеріндегі қайта сақтандырушының үлесі

1-параграф. "Жалпы сақтандыру" саласы

45. ТСР-дегі қайта сақтандырушының үлесі әрбір сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша есептеледі. ТСР-дегі қайта сақтандырушының үлесі

әрбір шарт бойынша vRE коэффициентінің туындысы ретінде және TCR есепті күнге сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша айқындалады.

TCR-дегі қайта сақтандырушының үлесі = $\beta^{RE} \times TCR$.

мұнда:

vRE коэффициенті қайта сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысына қатысына тең. vRE коэффициентінде қайта сақтандыру (сақтандыру) шарты бойынша цедентке комиссиялық сыйақыны және қайта сақтандыруға берілетін тәуекелдер бойынша сақтандыруды қорғауға жатпайтын қайта сақтанушыдан өзге де өтеулерді қоспағанда қайта сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы есепке алынады,

Актуарий пропорционалды емес сақтандыру шарттары бойынша TCR-дегі қайта сақтандырушының үлесі қолданылатын қайта сақтандыру моделінің негізінде есептейді. Сақтандыру ұйымында қайта сақтандыру моделі болмаған жағдайда TCR-дегі қайта сақтандырушының үлесі нөлге тең болады.

46. Актуарий қайта сақтандырушының ОМШР-дегі үлесін жеке әрбір сақтандыру сыныбы бойынша қайта сақтандырушының үлесі ескерілген ОМШР мен қайта сақтандырушының Талаптардың 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 және 16-тармақтарына сәйкес есептелген үлесі ескерілмеген ОМШР арасындағы айырмашылық ретінде белгіленеді.

47. Қайта сақтандырушының үлесін ескермей ОМШР есептеу үшін Талаптардың 10-тармағында көрсетілген ОМШР есептеу әдістері қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып ОМШР есептеуде пайдаланылатын шығындардың даму коэффициенттерін қолдану арқылы пайдаланылады.

ОМШР Талаптардың 12-тармағына сәйкес есептеген жағдайда қайта сақтандырушының ОМШР-дегі үлесі шарттар бойынша есептелген, қайта сақтандыруға берілген және есептеу күнінен кейінгі он екі айдан кейін күшіне енген сақтандыру сыйлықақысы сомасының 5 (бес) пайызын құрайды.

48. МРШР-дағы қайта сақтандырушының үлесі қайта сақтандыру шартының талаптарына сәйкес қайта сақтандыру ұйымы өтеуі тиіс шығындар сомасының негізінде есептеледі.

2-параграф. "Өмірді сақтандыру" саласы

49. Жинақтаушы өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша сақтандыру резервтеріндегі қайта сақтандырушының үлесін есептеу Талаптардың 45, 46, 47 және 48-тармақтарына сәйкес жүзеге асырылады.

50. Жинақтаушы өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары және аннуитет шарттары бойынша ОАШР-дағы қайта сақтандырушының үлесі қайта сақтандыруға берілген сақтандыру шарты бойынша жауапкершілік үлесін негізге ала отырып, анықталады және Талаптардың 34, 35, 36 және 37-тармақтарына сәйкес не қайта сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақыларының (сақтандыру жарналарының) нақты мөлшерінің негізінде (алынған шамалардың қайсысы ең азы болып табылуына қарай) есептеледі.

51. Жинақтаушы өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша МРШР-дағы қайта сақтандырушының үлесі Талаптардың 48-тармағына сәйкес анықталады.

52. Өмірді сақтандыру шарттары және аннуитет шарттары бойынша ОАШР-дегі қайта сақтандырушының үлесі есептелмейді.

53. Жинақтаушы өмірді сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары бойынша МРШР-дағы қайта сақтандырушының үлесі Талаптардың 48-тармағына сәйкес анықталады.

7. Сақтандыру резервтері бойынша кірістер мен шығыстарды есептеу тәртібі

1-параграф. "Жалпы сақтандыру" саласы

54. ТСР-ды құру бойынша шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 1-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ТСР-дың ұлғаюы ретінде анықталады.

ТСР-дың төмендеуінен болатын кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 1-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ТСР-дың төмендеуі ретінде анықталады.

ТСР-дағы қайта сақтандырушының үлесін құру бойынша кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 1-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ТСР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің ұлғаюы ретінде анықталады.

ТСР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің төмендеуінен болатын шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 1-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ТСР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің азаюы ретінде анықталады.

55. МРШР-ды құру бойынша шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-дың ұлғаюы түрінде анықталады.

МРШР-дың төмендеуінен болатын кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР көлемінің төмендеуі түрінде анықталады.

МРШР-дағы қайта сақтандырушының үлесін құру бойынша кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша МРШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің ұлғаюы ретінде анықталады.

МРШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің төмендеуінен болатын шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің азаюы ретінде анықталады.

56. ОМШР-ды құру бойынша шығыстар Талаптардың 2-қосымшасының 1, 2, 3 және 4-нысандарындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР-дың ұлғаюы түрінде анықталады.

ОМШР-дың төмендеуінен болған кірістер Талаптардың 2-қосымшасының 1, 2, 3 және 4-нысандарындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР-дың төмендеуі түрінде анықталады.

ОМШР-дағы қайта сақтандырушының үлесін құру бойынша кірістер Талаптардың 2-қосымшасының 1, 2, 3 және 4-нысандарындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің ұлғаюы түрінде анықталады.

ОМШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің төмендеуінен болатын шығыстар Талаптардың 2-қосымшасының 1, 2, 3 және 4-нысандарындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін сақтандыру сыныбы бойынша ОМШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің азаюы түрінде анықталады.

2-параграф. "Өмірді сақтандыру" саласы

57. ОАШР-ды құру бойынша шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 4, 5 және 6-нысандарындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап

соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ОАШР-дың ұлғаюы ретінде анықталады.

ОАШР-дың төмендеуінен болатын кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 4, 5 және 6-нысандарындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ОАШР-дың төмендеуі ретінде анықталады.

ОАШР-дағы қайта сақтандырушының үлесін құру бойынша кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 4, 5 және 6-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ОАШР-дың ұлғаюы ретінде анықталады.

ОАШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің төмендеуінен болатын шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 4, 5 және 6-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін жеке сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ОАШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің азаюы ретінде анықталады.

58. Мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-ды құру бойынша шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-дың ұлғаюы ретінде анықталады.

МРШР-дың төмендеуінен болатын кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-дың төмендеуі ретінде анықталады.

МРШР-дағы қайта сақтандырушының үлесін құру бойынша кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің ұлғаюы ретінде анықталады.

МРШР-дағы қайта сақтандырушының үлесін құру бойынша шығыстар Талаптардың 1-қосымшасының 2-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің азаюы ретінде анықталады.

МРШР-дағы қайта сақтандырушы үлесін құру бойынша кірістер Талаптардың 1-қосымшасының 4-нысанындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап соңына дейін мәлімделген, бірақ реттелмеген шығын бойынша МРШР-дағы қайта сақтандырушы үлесінің ұлғаюы ретінде анықталады.

59. ОМШР-ды құру бойынша шығыстар Талаптардың 2-қосымшасының 1, 2, 3 және 4-нысандарындағы деректерге сәйкес есепті кезеңнің басынан бастап

		келісімнің болуы (иә/жөк)		сақтандырушының сақтандыру сомасы (теңгемен)	сақтандырушының сақтандыру сомасы (теңгемен)	сыйлықақысы (теңгемен)	(сыйлықақы теңгемен)
14	15	16	17	18	19	20	21

кестенің жалғасы

Қайта сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың қолданылуы аяқталған күні	Қайта сақтандыру түрі (факультативті , облигаторлық) Қайта сақтандыру нысаны (бірдей/ бірдей емес)	Қайта сақтандырушының атауы	Қайта сақтандырушының рейтингілік бағасы	Рейтинг агенттігі	Қайта сақтандырушының резиденттігінің мәртебесі	Қайта сақтандырушыда комиссия мөлшері (теңгемен)
26	27	28	29	30	31	32

Ескертпе: егер сақтандыру (қайта сақтандыру) шартына қосымша келісім болған жағдайда, осы журналда қосымша келісімнің талаптарына сәйкес түзетілген сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты жөніндегі ақпарат көрсетіледі. Егер сақтандыру шарты бірнеше қайта сақтандыру ұйымдарында қайта сақтандырылатын болса, әрбір қайта сақтандыру шарты бойынша ақпарат жеке жолда көрсетіледі.

2-нысан

_____ жағдай бойынша реттелмеген шығындарды есепке алу журналы

№	Сақтандыру сыныбы	Сақтанушы	Пайдаланушы	Шарттың (сақтандыру полисінің) нөмірі	Сақтандыру шартының қолданылуы басталған күні	Сақтандыру шартының қолданылуы аяқталған күні	Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғалар күні	Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғалар туралы хабарлаған күні	Мәлімд шығын мөлшері теңгемен
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

кестенің жалғасы:

			Қайта сақтандыру түрі (факультативті,
--	--	--	---------------------------------------

Сақтандыру жағдайларының осыған ұқсас топтары бойынша жүргізілген реттелген төлемдердің орташа мәні (Талаптардың 18-тармағының үшінші абзацында көзделген жағдайлар үшін)	Қ а й т а сақтандырушының атауы	МРШР	облигаторлық) Қ а й т а сақтандыру нысаны (үйлесімді/үйлесімді емес)	Мәлімделген, бірақ реттелмеген шығындағы қайта сақтандырушының үлесі (теңгемен)
12	13	14	15	16

3-нысан

жағдай бойынша төлемдерді есепке алу журналы

№	Сақтандыру сыныбы	Сақтанушы	Пайда алушы	Шарттың (сақтандыру полисінің) нөмірі	Сақтандыру шартын жасау күні	Сақтандыру шартының қолданылуы басталған күні	Сақтандыру шартының қолданылуы аяқталған күні	Сақтандыру жағдайының белгілері б а р оқиғалар күні	Сақтандыру жағдайының белгілері б оқиғалар тур хабарлаған к
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

кестенің жалғасы:

Сақтандырушының шығынды реттеуге арналған шығыстарының сомасы (теңгемен)	Төлем сомасы (теңгемен)	Төлем жасалатын күн	Қ а й т а Сақтандырушының атауы	Төлемдегі қайта сақтандырушының үлесі (теңгемен)	Қ а й т а сақтандыру түрі (факультативті, облигаторлық) Қ а й т а сақтандыру нысаны (үйлесімді/үйлесімді емес)
12	13	14	15	16	17

Ескертпе: "Қызметкер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы" 2005 жылғы 7 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жасалған сақтандыру шарттары бойынша ақпарат кемінде соңғы үш жыл ішінде сақтандырудың өзге шарттары бойынша 2008 жылғы 1 қаңтардан бастап көрсетіледі.

4-нысан

жағдай бойынша

қолданыстағы сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттарын және сақтандыру қызметін "өмірді сақтандыру" саласында жүзеге асыратын сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының қайта сақтандыруға берілген шарттарын есепке алу журналы

№	Сақтандыру сыныбы	Сақтанушы	Қайта сақтанушы	Сақтандырылған адамның саны	Шарттың (сақтандыру полисінің) нөмірі	Сақтандырылған адамның туған күні	Сақтандырылған адамның жынысы	Сақтандыру шартын жасау күні
1	2	3	4	5	6	7	8	9

кестенің жалғасы:

Сақтандыру қорғаудың қолданылуы басталған күні	Сақтандыру қорғаудың қолданылуы аяқталған күні	Сақтандыру сомасының мөлшері (теңгемен)	Сақтандыру сыйлықақысының кезеңділігі	Сақтандыру төлемдерінің кезеңділігі	Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен)	Делдалдың атауы (тегі, аты, бар болса – әкесінің аты)	Комиссиялық сыйлықаның мөлшері (теңгемен)
12	13	14	15	16	17	18	19

кестенің жалғасы:

Қазақстан Республикасының резиденті қайта сақтандырушының сомасы (теңгемен)	Қазақстан Республикасының резиденті емес қайта сақтандырушы-ның сомасы (теңгемен)	Резидентке шарт бойынша қайта сақтандыру сыйлықақысы (теңгемен)	Қазақстан Республикасы-ның резиденті емеске шарт бойынша қайта сақтандыру сыйлықақысы (теңгемен)	Қайта сақтандыру шартын жасау күні	Қайта сақтандыру шартының қолданылуы басталған күні	Қайта сақтандыру шартының қолданылуы аяқталған күні
23	24	25	26	27	28	29

кестенің жалғасы:

--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--

кестенің жалғасы:

Қайта сақтандыру шарттының (қайта сақтандыру полисінің) нөмірі	Қазақстан Республикасының резиденті қайта сақтанушының жаупкершілігі (теңгемен)	Қазақстан Республикасының резиденті емес қайта сақтанушының жаупкершілігі (теңгемен)	Резидентке шарт бойынша қайта сақтандыру сыйлықақысы (теңгемен)	Қазақстан Республикасының резиденті емеске шарт бойынша қайта сақтандыру сыйлықақысы (теңгемен)	Қайта сақтандыру шарты жасалған күн	Қайта сақтандыру шартының қолданылуы басталған күні	Қайта сақтандыру шартының қолданылуы аяқталған күні
24	25	26	27	28	29	30	31

кестенің жалғасы:

Қайта сақтанушының атауы	Қайта сақтанушының рейтинглік бағасы	Рейтинг агенттігі	Қайта сақтанушының резиденттігінің мәрсесі	Қайта сақтандырушыдан комиссия мөлшері	Қайта сақтандыру шарты бойынша комиссиялық сыйақы			Қайта сақтандыру ОАШР
					% (пайыз)	Сомасы (теңгемен)	Брокердің атауы (тегі, аты, бар болса – әкесінің аты)	
35	36	37	38	39	40	41	42	43

Ескертпе:

егер аннуитет шарттары бойынша аннуитеттердің саны бір цифрдан асып кетсе әрбір сақтандырылған адам бойынша мәндері жеке көрсетіледі;

сақтандыру (қайта сақтандыру) шартына қосымша келісім болған жағдайда осы журналда қосымша келісімнің талаптарына сәйкес түзетілген сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ақпарат көрсетіледі;

егер сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бірнеше қайта сақтандыру ұйымдарында қайта сақтандырылатын болса, әрбір қайта сақтандыру шарты бойынша ақпарат жеке жолда көрсетіледі.

6-нысан

Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен)	Сақтандыру шартын бұзу күні	Қайта сақтанушының сақтандыру сомасы (теңгемен)	Қайта сақтандыру шарты бойынша қайта сақтандыру сыйлықақысы (теңгемен)	Қайта сақтандыру шартының қолданылуы басталған күні	Қайта сақтандыру шартының қолданылуы аяқталған күні	Қайта сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың қолданылуы басталған күні	Қайта сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың қолданылуы аяқталған күні
12	13	14	15	16	17	18	19

Ескертпе:

сақтандыру (қайта сақтандыру) шартына қосымша келісім болған жағдайда осы журналда қосымша келісімнің талаптарына сәйкес түзетілген сақтандыру (қайта сақтандыру) шарты бойынша ақпарат көрсетіледі. Егер сақтандыру шарты бірнеше қайта сақтандыру ұйымдарында қайта сақтандырылатын болса, әрбір қайта сақтандыру шарты бойынша ақпарат жеке жолда көрсетіледі.

8-нысан

_____ жағдай бойынша қолданыстағы сақтандыру шарттарына және қайта сақтандыруға қабылданған шарттарға қосымша келісімдерді есепке алу журналы

№	Сақтандыру сыныбы	Негізгі шарттың нөмірі	Сақтанушы	Сақтандыру шартына қосымша келісімнің нөмірі	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) жасалған күн	Сақтандыру шартының (қосымша келісімнің) қолданылуы басталған күні	Сақтандыру шартының (қосымша келісімнің) қолданылуы аяқталған күні	Сақтандыру шартының (қосымша келісімнің) қорғауының қолданылуы басталған күні	Сақтандыру шартының (қосымша келісімнің) қорғауының қолданылуы аяқталған күні
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

кестенің жалғасы:

Қайта сақтандыру шартының нөмірі	Қайта сақтандыру шартына	Қазақстан Республикасының резиденті қайта сақтандырушының қайта сақтандыру шарты бойынша (қосымша келісім	Қазақстан Республикасының резиденті емес қайта сақтандырушының қайта сақтандыру шарты бойынша (	Қазақстан Республикасының резидентімен қайта сақтандыру шарты бойынша (қосымша келісім бойынша) қайта	Қазақстан Республикасының резиденті емеспен қайта сақтандыру шарты бойынша (қосымша келісім бойынша) қайта	Қайта сақтандыру шартының (қосымша келісімнің) қолданылуы
----------------------------------	--------------------------	---	---	---	--	---

кестенің жалғасы:

Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша сақтандыру төлемдері басталған күн	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша сақтандыру төлемдері аяқталған күн	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша сыйлықақы (теңгемен)	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша аннуитеттік төлем мөлшері (теңгемен)	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша аннуитеттік төлемдердің кезеңділігі	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша сақтандыру сыйлықақы шығыстарының мөлшері (%-бен)	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша сақтандыру төлемдері шығыстарының мөлшері (%-бен)	Сақтандыру шарты (қосымша келісім) бойынша еңбекке қабілеттілігінен айырылу дәрежесі (%-бен)
13	14	15	16	17	18	19	20

Ескертпе:

Егер аннуитет шартына қосымша келісім бойынша аннуитеттердің саны бір цифрдан асып кетсе әрбір сақтандырылған адам бойынша мәндері жеке көрсетіледі.

Осы журналда негізгі сақтандыру шарты және оған барлық қосымша келісімдер көрсетіледі, сақтандыру (қайта сақтандыру) шартына бірнеше қосымша келісім болған кезде әрбір қосымша келісім бойынша ақпарат жеке жолда беріледі.

Сақтандыру резервтерін қалыптастыруға

есептеу әдістемесіне және олардың құрылымына қойылатын талаптарға
2-қосымша

1-нысан

Орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындарды тізбекті баспалдақ әдісі бойынша инфляцияға түзетусіз резервтерді есептеуге арналған деректер (шығындар _____ негізінде)

Ескерту. 2-қосымша жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 30.05.2016 № 127 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1) _____ бойынша есепті күнге шығындар кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар (j)					
Мерзімділік	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x

3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

Ескерту:

Шығындар кестесінде сақтандыру жағдайларының басталу кезеңдері бойынша топтастырылған төлемдер (төленген шығындар) немесе келтірілген шығындар көрсетіледі.

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар (j)			
	1	2	3	4
1	X (1,1)	X (1,2)	X (1,3)	X (1, 4)
2	X (2,1)	X (2,2)	X (2,3)	x
3	X (3,1)	X (3,2)		x
4	X (4,1)			x

X (i,j)- i-кезеңде орын алған сақтандыру жағдайлары бойынша j-кезеңнің соңында мәлімденген шығын (төленген шығын) төлем;

n- мәлімденген шығындар туралы деректер қаралатын кезеңдердің саны.

Мысалы, X (1,3) i кезеңінде орын алған сақтандыру жағдайлары бойынша, мұнда i=1, сақтандыру ұйымы j кезеңіндегі төлемдер жасаған, мұнда j=3.

2) _____ жинақталған шығындар кестесі
сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Жинақталған шығындар (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

Ескерту:

Жинақталған шығындар кестесінде сақтандыру жағдайларының басталу кезеңдері бойынша топтастырылған жиынтық төлем (төленген шығындар) немесе келтірілген шығындар шамалары көрсетіледі.

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Жинақталған шығындар (j)			
	1	2	3	4

1	$X_{1,1}$	$(X_{1,1} + X_{1,2})$	$(X_{1,1} + X_{1,2}) + X_{1,3}$	$(X_{1,1} + X_{1,2}) + X_{1,3} + X_{1,4}$
2	$X_{2,1}$	$(X_{2,1} + X_{2,2})$	$(X_{2,1} + X_{2,2}) + X_{2,3}$	x
3	$X_{3,1}$	$(X_{3,1} + X_{3,2})$	x	x
4	$X_{4,1}$	x	x	x

3) Шығындардың даму коэффициенттері $g(j)$ _____

Шығындардың даму әдісі (орташа арифметикалық, орташа n- кезеңдер үшін, орташа шамасы)

Шығындардың басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму факторлары (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x
Шығындардың даму коэффициенттері $g(j)$						
$g(j)$	1	2	...	n-2	n-1	n
орташа арифметикалық						x
орташа n- кезеңдер үшін						x
орташа шамасы						x

Ескерту:

Шығындардың даму коэффициенттері кестесінде мәлімденген шығындардың жиынтықты шегінің бір төлем жасау кезеңінен келесісіне тиісінше ұлғаюына қатысты шығындардың даму $F(i,j)$ факторлары мынадай формула бойынша анықталады:

Шығындардың даму факторы = $F(i,j) = X_{i,j+1} / X_{i,j}$.

Шығындардың даму коэффициенттері $g(j)$ шығындардың басталу кезеңдері бойынша шығындардың даму факторларының орташа алынған мәні ретінде есептеледі.

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму факторлары (j)			
	1	2	3	4
1	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2}}{X_{1,1}}$	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3}}{X_{1,1} + X_{1,2}}$	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3} + X_{1,4}}{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3}}$	x
	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2}}{X_{1,1}}$	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3}}{X_{1,1} + X_{1,2}}$	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3} + X_{1,4}}{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3}}$	
	$\frac{X_{1,1}}{X_{1,1}}$	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2}}{X_{1,1} + X_{1,2}}$	$\frac{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3}}{X_{1,1} + X_{1,2} + X_{1,3}}$	

	=F(1,1)	=F(1,2)	=F(1,3)	
2	$\frac{X(2,1) + X(2,2)}{X(2,1)}$ =F(2,1)	$\frac{X(2,1) + X(2,2) + X(2,3)}{X(2,1) + X(2,2)}$ =F(2,2)	x	x
3	$\frac{X(3,1) + X(3,2)}{X(3,1)}$ =F(3,1)	x	x	x
4	x	x	x	x
Шығындардың даму коэффициенттері g(j)				
g(j)	1	2	3	4
	g(1)	g(2)	g(3)	x

4) _____ бойынша болжанған жинақталған шығындар кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Болжанған жинақталған шығындар					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1	x	x	...	x	x	x
2	x	x	...	x	x	
3	x	x	...	x		
...	...	...	...	...	...	...
n-1	x	x	...			
n	x					

Ескерту:

Болжанған жинақталған шығындар кестесінде әрбір кезеңдегі күтілетін шама немесе әрбір кезеңдегі келтірілген шығындар анықталады.

Күтілетін төлемдер шамасы Жинақталған шығындар кестесіндегі және шығындардың даму коэффициентіндегі g (j) шығындардың басталу кезеңінде жинақталған төлемдердің X (i,j) жасалуы ретінде есептеледі.

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Болжанған жинақталған шығындар			
	1	2	3	4
1	x	x	x	x
2	x	x	x	$(X(2,1) + X(2,2) + X(2,3)) * g(3)$
3	x	x	$((X(3,1) + X(3,2)) * g(2))$	$(X(3,1) + X(3,2)) * g(2) * g(3)$

4	x	$X(4,1) * g(1)$	$X(4,1) * g(1) * g(2)$	$X(4,1) * g(1) * g(2) * g(3)$
---	---	-----------------	------------------------	-------------------------------

5) _____ бойынша шығындар резерві кестесі
сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Болжанған жинақталған шығындар						Кезең бойынша шығындар резерві
	1	2	...	n-2	n-1	n	
1	x	x	...	x	x	x	0
2	x	x	...	x	x		
3	x	x	...	x			
...	...	...	...	...	...	...	...
n-1	x	x	...				
n	x						
Шығындар резерві							

Ескерту:

шығындар резерві кестесінің "Кезеңдер бойынша шығындар резерві" бағанасында әрбір кезең үшін күтілетін шығындар шамасы қосылады. Күтілетін шығындардың жиынтық мәні шығындар резерві болып табылады.

Шығындардың басталу кезеңі (i)	Болжанған жинақталған шығындар				Кезең бойынша шығындар резерві
	1	2	3	4	
1	x	x	x	x	x
2	x	x	x	$(X(2,1) + X(2,2) + X(2,3)) * g(3) = P(2,4)$	$P(2,4) - (X(2,1) + X(2,2) + X(2,3))$
3	x	x	$(X(3,1) + X(3,2)) * g(2) = P(3,3)$	$(X(3,1) + X(3,2)) * g(2) * g(3) = P(3,4)$	$P(3,4) - (X(3,1) + X(3,2))$
4	x	$X(4,1) * g(1) = P(4,2)$	$X(4,1) * g(1) * g(2) = P(4,3)$	$X(4,1) * g(1) * g(2) * g(3) = P(4,4)$	$P(4,4) - X(4,1)$

6) _____ бойынша орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резерві
сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезең бойынша шығындар резерві	Мәлімделген, бірақ реттелмеген шығындар	Орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар
	1	2	3
1			
2			
3			
...			
n-1			

n			
Жиынтығы			

Ескерту:

Орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резервтері кестесінде:

"Кезеңдер бойынша шығындар резерві" бағанадағы Шығындар резерві кестесінде алынған тиісті кезеңдердегі шығындар резервтерінің мәні көрсетіледі;

"Мәлімденген, бірақ реттелмеген шығындар" бағанадағы тиісті кезеңдердегі мәлімденген шығындар сомасы көрсетіледі;

"Орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар" бағанадағы "Кезеңдер бойынша шығындар резерві" және "Мәлімденген, бірақ реттелмеген шығындар" бағаналары арасындағы тиісті кезеңдегі айырмасы көрсетіледі.

Егер есеп төлемдермен негізделген жағдайда, онда ОМШР – 3-бағанада көрсетілген орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар сомасы, келтірілген шығындармен негізделген болса, онда ОМШР - 1-бағанада кезеңдер бойынша шығындар резервінің сомасы болады.

2-нысан

Инфляцияға түзету жасай отырып, тізбекті баспалдақ әдісімен орын алған, бірақ мәлімделмеген резервтер есебіне арналған деректер (_____ шығындар негізінде)

1) _____ бойынша шығындардың есепті күнгі кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
Мерзімділік						
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

Ескерту:

Шығындар кестесінде сақтандыру жағдайларының пайда болу кезеңдері бойынша топталған төлемдер (төленген шығындар) немесе келтірілген шығындар көрсетіледі.

2) Әрбір өткен кезең үшін инфляция бойынша ақпарат

Кезеңдер	Өткен кезеңнің инфляциясы (пайызбен)
1	

2	
3	
...	...
n-1	
n	

Ескерту:

Сақтандыру жағдайы басталған кезеңдегі инфляцияның ресми мәнінің орташа мәні көрсетіледі

3) _____ бойынша өткен кезеңдер үшін инфляцияға түзетілген шығындар кестесі

сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Өткен кезеңдер үшін инфляцияға түзетілген кезеңдер бойынша шығындар (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

4) _____ бойынша өткен кезеңдер үшін инфляцияға түзетілген жинақталған шығындар кестесі

сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Өткен кезеңдер үшін инфляцияға түзетілген жинақталған шығындар (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

5) Шығындардың даму коэффициенттері $g(j)$ _____

Шығындардың даму әдісі (орташа арифметикалық, n-кезеңдегі орташа, орташа шама)

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму факторлары (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						

2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x
Шығындардың даму коэффициенттері g(j)						
g(j)	1	2	...	n-2	n-1	n
орташа арифметикалық						x
n-кезеңдегі орташа						x
орташа шама						x

6) _____ бойынша өткен кезеңдердегі инфляцияға түзетумен болжамдалған жинақталған шығындар кестесі

сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Өткен кезеңдердегі инфляцияға түзетумен болжамдалған жинақталған шығындар					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1	x	x	...	x	x	x
2	x	x	...	x	x	
3	x	x	...	x		
...	...	...	...	...	...	...
n-1	x	x	...			
n	x					

7) _____ бойынша өткен кезеңдердегі инфляцияға түзетумен шығындар резервінің кестесі

сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Өткен кезеңдердегі инфляцияға түзетумен болжамдалған жинақталған шығындар						Кезеңдер бойынша шығындар резерві
	1	2	...	n-2	n-1	n	
1	x	x	...	x	x	x	0
2	x	x	...	x	x		
3	x	x	...	x			
...	...	...	...	...	...	...	...
n-1	x	x	...				
n	x						
Өткен кезеңдердегі инфляцияға түзетумен шығындар резерві							

8) _____ бойынша шығындарды реттеу бойынша шығыстар сомасына өскен, бірақ мәлімделмеген орын алған шығындар резерві

сақтандыру сыныбы

--	--	--	--	--	--	--	--

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар резерві	Мәлімделген, бірақ реттелмеген шығындар	Орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар
	1	2	3
1	0		0
2			
3			
...			
n-1			
n			
Жиынтығы			

Ескерту: егер есептеу төлемдерге негізделген жағдайда, онда ОМШР - орын алған, бірақ мәлімделмеген 3-бағанда көрсетілген шығындар сомасы, егер келтірілген шығындарда негізделген жағдайда, онда ОМШР - кезеңдер бойынша 1-бағанда көрсетілген шығындардың резервтер сомасы.

3-нысан

Борнхюттер-Фергюсон (Bornhuetter-Ferguson) әдісімен орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резервін есептеуге арналған деректер (шығындар _____ негізінде)

1) _____ бойынша есепті күнге шығындар кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
Мерзімділік						
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

Ескерту:

Шығындар кестесінде сақтандыру жағдайлары басталған кезеңдер бойынша топтастырылған төлемдер (төленген шығындар) немесе келтірілген шығындар көрсетіледі.

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар (j)			
	1	2	3	4
1	X (1,1)	X (1,2)	X (1,3)	X (1, 4)
2	X (2,1)	X (2,2)	X (2,3)	x
3	X (3,1)	X (3,2)		x

4	X (4,1)			x
---	---------	--	--	---

X (i,j)- i-кезеңде орын алған сақтандыру жағдайлары бойынша j-кезеңнің соңында мәлімденген шығын (төленген шығын) төлем;

n- шығындар туралы деректер қаралатын кезеңдердің саны.

2) _____ бойынша жинақталған шығындар кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Жинақталған шығындар (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

Ескерту:

Жинақталған шығындар кестесінде жиынтықты төлемдер (төленген шығындар) немесе сақтандыру жағдайлары басталған кезеңдер бойынша топтастырылған келтірілген шығындар көрсетіледі.

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар			
	1	2	3	4
1	X (1,1)	X (1,1) + X (1,2)	X (1,1) + X (1,2)+X (1,3)	X (1,1) + X (1,2)+X (1,3)+ X (1,4)
2	X (2,1)	X (2,1) + X (2,2)	X (2,1) + X (2,2)+X (2,3)	x
3	X (3,1)	X (3,1) + X (3,2)	x	x
4	X (4,1)	x	x	x

3) Шығындардың даму коэффициенттері g(j) _____

Шығындарды дамыту әдісі (орташа арифметикалық, орташа n-кезеңдер, орташа шама)

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму факторлары (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x

n		x	x	x	x	x
Шығындардың даму коэффициенті g(j)						
g(j)	1	2	...	n-2	n-1	n
орташа арифметикалық						x
орташа n-кезеңдер						x
орташа шама						x

Ескерту:

"Шығындардың даму коэффициенттері" кестесінде бір ақы төлеу кезеңінен кейінгіге қарай мәлімденген шығындардың бірлескен шамасына сәйкес келетін шығындардың даму факторлары $F(i,j)$ мына формула бойынша анықталады:

Шығындардың даму факторлары = $F(i,j) = X(i,j+1) / X(i,j)$.

Шығындардың даму коэффициенттері g(j) шығындардың басталу кезеңдері бойынша шығындардың даму факторларының орташа мәні ретінде есептеледі.

Сактандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму факторлары (j)		
	1	2	3
1	$\frac{X(1,1) + X(1,2)}{X(1,1)} = F(1,1)$	$\frac{X(1,1) + X(1,2) + X(1,3)}{X(1,1) + X(1,2)} = F(1,2)$	$\frac{X(1,1) + X(1,2) + X(1,3)}{X(1,1) + X(1,2)} = F(1,3)$
2	$\frac{X(2,1) + X(2,2)}{X(2,1)} = F(2,1)$	$\frac{X(2,1) + X(2,2) + X(2,3)}{X(2,1) + X(2,2)} = F(2,2)$	x
3	$\frac{X(3,1) + X(3,2)}{X(3,1)} = F(3,1)$	x	x
4	x	x	x
Шығындардың даму коэффициенті g(j)			
g(j)	1	2	3
	g(1)	g(2)	g(3)

4) Коэффициенттер кестесі

Сактандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму коэффициенті g(j)	Шығындардың даму факторлары f(j)	Кешігу факторлары h(j) = 1 - 1/f(j)
1			
2			

3			
...			
n-1			
n			

Ескерту:

Коэффициенттер кестесінде:

"Шығындардың даму коэффициенттері $g(j)$ " бағанында Шығындардың даму коэффициенттері кестесінде $g(j)$ көрсетілген шығындардың даму коэффициенттерінің мәні";

"Шығындардың даму факторлары $f(j)$ " бағанында шығындардың даму коэффициенттерінің жинақталған мәні көрсетіледі;

"Кешігу факторлары $h(j)$ " бағанында $1 - 1/f(j)$ тең мәндер, мұнда $f(j)$ даму факторы болып табылады.

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму коэффициенті $g(j)$	Шығындардың даму факторлары $f(j)$	Кешігу факторлары $h(j)$
1	1	1	$1 - 1/1$
2	$g(3)$	$1 * g(3)$	$1 - 1/(g(3))$
3	$g(2)$	$1 * g(3) * g(2)$	$1 - 1/(1 * g(3) * g(2))$
4	$g(1)$	$1 * g(3) * g(2) * g(1)$	$1 - 1/(1 * g(3) * g(2) * g(1))$

5) _____ бойынша орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Еңбек сіңірілген сыйлықақылар	Қайта сақтандырушының үлесін есепке алумен шығындылықты сипаттайтын коэффициент	Күтілетін түпкілікті шығындар $z(i)$	Кешігу факторлары $h(j)$	Орын алған, бірақ есепті күнге төленбеген шығындар $R(i)$	Мәлімделген, бірақ есепті күнге реттелмеген шығындар	Орын алған бірақ мәлімделмеген шығындар
	1	2	$3 = 1 * 2$	4	$5 = 3 * 4$	6	$7 = 5 - 6$
1							
2							
3							
...							
n-1							
n							
Жиынтығы							

Ескерту:

"Орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резерві" кестесінде:

"Еңбек сіңірілген сыйлықақылар" бағанында сақтандыру ұйымының тиісті кезеңіндегі еңбек сіңірілген сыйлықақысы;

"Қайта сақтандырушының үлесін есепке алумен шығындылықты сипаттайтын коэффициент" бағанында Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13052 тіркелген "Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымының шығындылықты (шығындылық коэффициенті, шығындар коэффициенті, аралас коэффициент) сипаттайтын коэффициенттерін есептеу қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2015 жылғы 19 желтоқсандағы № 240 қаулысына сәйкес сақтандыру жағдайлары басталған кезеңдегі есептелген сақтандыру сыныбы бойынша қайта сақтандырушының үлесін ескере отырып, шығындылықты сипаттайтын коэффициент мәні;

"Кешігу факторлары $h(j)$ " бағанында кешігу факторларының мәні $h(j)$, коэффициенттер кестесінде есептелген;

Егер Борнхьютер-Фергюсон әдісі ОМШР төлемдері негізделген жағдайда бұл сома орын алған, бірақ мәлімделмеген (7-баған) шығындарды болады, егер орын алған, бірақ есепті күнге төленбеген шығындар болса (5-баған) көрсетіледі.

Қайта сақтандырушының үлесін шегере отырып, ОМШР есеп айырысу кезінде:

"Еңбек сіңірілген сыйлықақылар" бағанында тиісті кезеңіндегі қайта сақтандырушының үлесін ескеріп, шығындылықты сипаттайтын коэффициент мәні көрсетіледі;

"Кешігу факторлары $h(j)$ " бағанында кешігу факторларының мәні $h(j)$, Коэффициенттер кестесінде есептелген қайта сақтандырушының үлесін ескеріп кешігу факторларының мәні $h(j)$ көрсетіледі.

4-нысан

Мак әдісінің негізінде орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар резервін есептеуге арналған деректер (_____ шығындардың негізінде)

1) _____ бойынша есепті күнге шығындар кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Кезеңдер бойынша шығындар (j)					
Мерзімділік	1	2	...	n-2	n-1	n
1						

2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

Ескерту:

Шығындар кестесінде сақтандыру жағдайлары басталған кезеңдері бойынша топтастырылған төлемдер (төленген шығындар) немесе келтірілген шығындар көрсетіледі.

2) _____ бойынша жинақталған шығындар кестесі сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Жинақталған шығындар (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x

3) Шығындардың даму коэффициенттері g(j)

Шығындардың даму әдісі (орта арифметикалық, n-кезеңдер үшін орта, орташа шама)

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шығындардың даму факторлары (j)					
	1	2	...	n-2	n-1	n
1						
2						x
3					x	x
...	...	...	...	x	x	x
n-1			x	x	x	x
n		x	x	x	x	x
Шығындардың даму коэффициенттері g(j)						
g(j)	1	2	...	n-2	n-1	n
орташа арифметикалық						x
орташа n-кезеңдер үшін						x
орташа шама						x

4) Шығындардың даму коэффициенттерінің сызықтық регрессиясы

r (g(j))	r	r	r	r	Болжамды мәндер $r_m^* = \ln a + b \cdot j$			Шоғырландырылған фактор r_m^*
	1	2	3	n	$r_1^* = r_{n+1}$	$r_2^* = r_{n+2}$	$r_m^* = r_{n+m} \geq 50$	
n	1	2	3	n	r_1^*	r_2^*	r_m^*	
Шығындардың даму коэффициенттері $\ln(g(j)-1)$								

a	
b	

Ескерту:

1) "Шығындардың даму коэффициенттерінің сызықтық регрессиясы" кестесінде шығындардың даму коэффициенттерінің сызықтық тәуелділігі анықталады $g(j)$ r-дан $r = \ln(g(j) - 1)$ формуласы бойынша.

2) Шығындардың даму коэффициенттерінің болжамдалған сызықтық тәуелділігі r-дан $g(j)$ r^* -мәнінен басталады және $r = \ln(g(j) - 1) = \ln a + b \cdot r^*$ формуласы бойынша анықталады. Бұл ретте $r^* \geq 50$ -мәнінен кем емес болып есептеледі.

3) Экспоненциалдық теңдеу параметрлері $r^* = \ln(g(j) - 1) = \ln a + b \cdot j$ Excel-де "ЛИНЕЙН" формуласы бойынша есептеледі, мұнда a- параметр $\ln(g(j)-1)$, a параметр b- r_n .

4) Шоғырландырылған фактор r_m^* шығындардың болжамды даму коэффициенттерінің туындауы болып табылады.

Мысалы, мына кестені қараймыз:

Шығындардың даму коэффициенттерінің сызықтық регрессиясы

r (g(j))	r	r+1	r+2	r+3	Болжамды мәндер $r_m^* = \ln a + b \cdot j$			Шоғырландырылған фактор r_m^*
					$r^* = r + n + 1$	$r^* + 1 = r + n + 2$	$r^* + m = r^* + n + m \geq 50$	
n	1	2	3	4	5	6	7	
$\ln(g(j)-1)$	$r = \ln(g(1)-1)$	$r+1 = \ln(g(2)-1)$	$r+2 = \ln(g(3)-1)$	$r+3 = \ln(g(4)-1)$				

a	Excel-де "ЛИНЕЙН" формуласы бойынша x үшін $\ln(g(j)-1)$ мәні көрсетіледі
b	Excel-де "ЛИНЕЙН" формуласы бойынша y үшін r мәні көрсетіледі

a және b мәндерін алғаннан кейін, шығындардың даму коэффициенттеріне сызықтық тәуелділіктің болжамды мәндері көрсетіледі $g(j)$ r-дан, $r^* = \ln(g(j) - 1) = \ln a + b \cdot j$ формуласы бойынша

Шығындардың даму коэффициенттерінің сызықтық регрессиясы $\ln(g(j) - 1)$

r (g(j))	r	r+1	r+2	r+3	Болжамды мәндер $r_m^* = \ln a + b \cdot j$			Шоғырландырылған фактор r_m^*
					$r^* = 5$	$r^{*+1} = 6$	$r^{*+m} = 7 \geq 50$	
n	1	2	3	4	5	6	7	
Шығындардың даму коэффициенттері $\ln(g(j) - 1)$	$\ln(g(1) - 1)$	$\ln(g(2) - 1)$	$\ln(g(3) - 1)$	$\ln(g(4) - 1)$	$\ln a + b \cdot r^*$	$\ln a + b \cdot r^{*+1}$	$\ln a + b \cdot r^{*+m}$	Шығындардың даму коэффициенттерінің көбейтіндісі

б) _____ бойынша болжамды жинақталған шығындар кестесі

сақтандыру сыныбы

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Болжанған жинақталған шығындар						Кезеңдер бойынша шығындар резерві	Шоғырландырылған факторларды есептегенде, болжамды жинақталған шығындар *
	1	2	...	n-2	n-1	n		
1								
2								
3								
...								
n-1								
n								
Шығындар резерві								
Шоғырландырылған факторларды есептегенде, шығындар резерві r^*								

Ескерту:

" r^* шоғырландырылған факторларды есептегенде, болжанған жинақталған шығындар" бағанында кезеңдер бойынша шығындар резервінің және Шығындардың даму коэффициенттерінің сызықтық регрессиясы кестесінен алынған r^* шоғырландырылған факторлардың көбейтіндісі көрсетіледі..

7) _____ бойынша орын алған, бірақ мәлімделмеген сақтандыру сыныбы шығындар резерві

Сақтандыру жағдайларының басталу кезеңі (i)	Шоғырландырылған факторларды есептегенде, шығындар резерві r^*		Мәлімделген, бірақ реттелмеген шығындар	Орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар
	1	2		
1				

2			
3			
...			
n-1			
n			
Жиынтығы			

Ескерту:

Егер есептесу ОМШР төлемдеріне негізделсе, онда осы орын алған, бірақ мәлімделмеген шығындар сомасы (3-баған), егер шеккен шығындарда болса, онда ОМШР – есепті күнгі туындаған, бірақ төленбеген шығындар сомасы (1-баған).